

SPACE PRO STØVER GAMLE TEORIER AF I LØSNINGEN PÅ PROBLEMER I NORDGEN'S HOVEDKVARTER

AF INGER RAVN,
Direktør, Space Pro,
Arkitekt m.a.a. / MBA

Nordisk Genresourcecenter – i daglig tale NordGen – er vokset ud af sit hovedkvarter i den svenske by Alnarp. Med afsæt i teorien The Social Logic of Space af Bill Hillier og Julianne Hanson har SpacePro kunne tilvejebringe et kvalificeret beslutningsgrundlag for NordGen, om hvorvidt de midlertidigt eller de varigt skal blive i nuværende lokaler. Med en dybdegående analyse af bevægelsesmønstre giver løsningsmodellen desuden NordGen mulighed for på kort sigt at optimere de nuværende rammer uden at gå på kompromis med funktionalitet og komfort, samt løse her og nu arbejdsmiljøproblematikker.

Som specialister i Space Management søger vi at skabe rammer, der fostrer kreativitet og innovation, som er komfortable og som samtidig er funktionelle. Dette gør vi på baggrund af adfærdsanalyser og observationer, der kortlægger brugen af funktioner og rum. Ved at analysere de nuværende fysiske omgivelser sammenstiller vi et billede, der giver os mulighed for, på et bæredygtigt grundlag, at designe indretningskoncepter, som er tilpasset de organisatoriske behov. Vi rådgiver og finder teorier frem, der filtrerer forestillinger og formodninger fra, for bedre at kunne belyse tingene fra en objektiv vinkel.

TEORI TILFØJER NYE LAG

Vores analyser hos NordGen tager afsæt i teorien The Social Logic of Space af Bill Hillier og Julianne Hanson. Teorien går i dybden med, hvordan byrumsstrukturen har indflydelse på menneskelig adfærd og færden. Og er desuden testet på arkitektur og rumstrukturer.

Udgangspunktet er, at vores adfærdsmønstre bliver formet af bygningers fysiske elementer og rumopdeling. Den metodiske tilgang går ud på først at undersøge bygningens 'dna'; dets rumforløb og hvorvidt distancer mellem de forskellige rum skaber eller hæmmer aktivitet og interaktion. Dernæst at analysere menneskelige relationer og til sidst at kunne overveje hvordan observationerne af områder og aktivitetsflowet kan bruges fremadrettet og mere systematisk.

Hvor ses muligheder og hvor er der begrænsninger for aktivitetsflow, arbejdsflow og ikke mindst for vidensdeling.

PROJEKT: NORDGENS HOVEDKVARTER

Et af de projekter, hvor vi for nyligt har kortlagt adfærd og bevægelser er NordGens hovedkvarter i den sydsvenske by Alnarp. Ikke med henblik på optimering af kvadratmeter, men med fokus på forbedring af arbejdsforholdene.

NordGen er nordisk institution for bevarelse og bæredygtig udnyttelse af planter, husdyr og skove. På hovedkontoret i Alnarp beskæftiges ca. 40 medarbejdere, heriblandt forskere, teknikere, eksperter og administrative medarbejdere.

Den helt store udfordring for NordGen er, at de er vokset ud af deres lejede lokaler. De mangler plads til de mest væsentlige arbejdsfunktioner, så de kan udføre deres arbejde ordentligt. Derudover er deres ønske, at få en mere åben og repræsentativ organisation. Men med laboratorier og banker med biologisk materiale er det en længere proces at flytte til nye lokaler. Derfor tog NordGen kontakt til Space Pro med ønsket om at få en bygningsteknisk gennemgang af de eksisterende forhold samt en vurdering af og løsning på arbejdsforholdene på kort sigt og forslag til en langsigtet model.

STEP 1: KAMERAER

Space Pro og V2C indledte et samarbejde. Hvor V2C udførte den byggeteknisk gennemgang af bygningen. Space Pro supplerer med adfærdsanalyserne, hvor vi både ser på aktivitetsmønstre og intensiteten på rum-niveau og i bygningen som en helhed.

For at udføre en dybdegående adfærdsanalyse opsatte vi otte kameraer i bygningen. Optagelserne giver os et reelt billede af den daglige gang, hvilket be- eller afkræfter vores antagelser om bevægelsesflow og adfærd. Kameraerne blev installeret på strategiske steder. Opsætningen af kameraerne skulle medarbejderne give deres samtykke til. Samtlige medarbejdere valgte frivilligt at være en del af gennemgangen.

Optagelserne gav os svar på en række spørgsmål, så som: Hvor mangler der plads – og hvad skyldes det? Hvilke rum bliver benyttet mest? Og mindst?

STEP 2: AKTIVITETSDIAGRAMMER

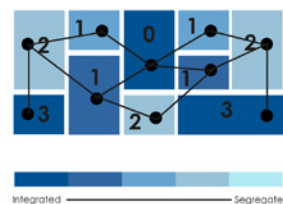
De mange optagelser omsættes til aktivitetsdiagrammer, som kortlægger medarbejdernes bevægelser, over perioden på en uge, fra kl. 5.30 om morgenen til kl. 20 om aftenen. Et adfærdsmønster blev tydeligt, og vi kunne se, hvilke aktiviteter der blev udført på hvilke tidspunkter af dagen og på hvilke ugedage. Hvor og hvornår der var flest folk samlet eller ikke tilstede.

Eksempelvis, var det tydeligt, at især i ét af laboratorierne var der kontinuerligt høj aktivitet. Rummet var

Rum og bevægelsesstudier

Bevægelser i bygningen er konstrueret af dens program/indretnings-layout.

The Social logic of Space
- arbejdsmønstre og rum

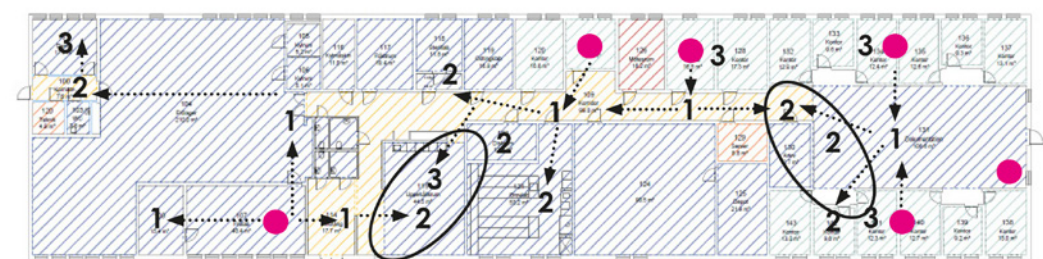

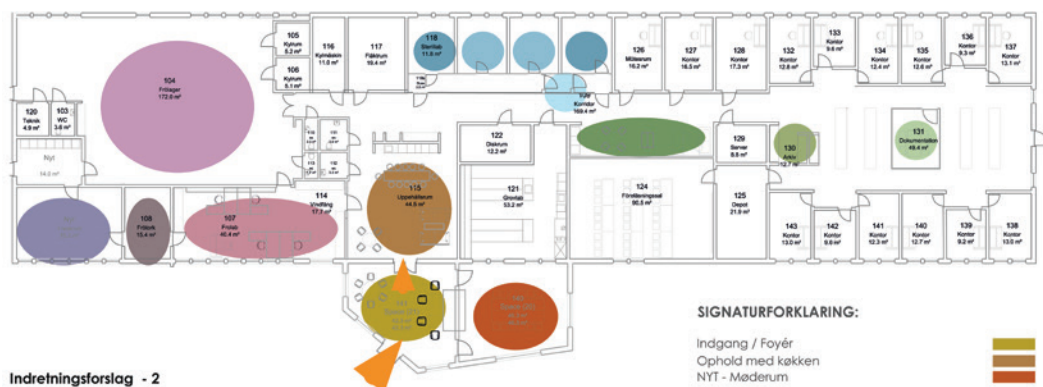
Metoden er først at undersøge om rummet skaber et mønster i sig selv og derefter analysere de eksisterende funktionskategorier, dernæst systematisk at betragte de udførte observationer af rummenes brug og aktivitetsstrømme.

Forbindelser og afstanden mellem rummene danner muligheder og barrierer for aktivitetsstrømme / arbejdsflow / videndeling.

Relationen og den enkeltes forhold til rum er markeret med et nummer. Startpunktet er 0 og er base. Ved at bevæge sig gennem rummene kommer man længere væk fra basen og tilknytningen til det fysiske og sociale rum mindskes.

- 1 - nær relation
- 2 - relation
- 3 - fjern relation

Indretningsforslag - 2

- # Minimal ombygning i eksisterende bygning.
- # Nyt indgang med tilhørende mødelokale, for at skabe ny energi, skabe plads til både frokost og ekstra ophold til gæsterne i huset.
- # Sammenlægning af funktioner tilhørende det store laboratorium
- # Den "gamle" indgang er inddraget til Frelaboratorium, som skaber mere arbejdsplads.
- # Udvidelse i Frelaboratorium.
- # Skabt plads til den nære relation og møde på korridorarealet, med loungeområde og kaffemaskine.
- # Forskerlejemmet åbnes op omkring print og arkiv for at understøtte den nære relation og at genere bedre forhold for formelle møder og videndeling. I forlængelse heraf er der skabt et lukket møderum og depotrum er konverteret til Lounge med kaffemaskine.

SIGNATURFORKLARING:

- Indgang / Foyér
- Ophold med køkken
- NYT - Møderum
- Frelab - Work
- Frelager
- Freløft
- NYT - fællesrum
- Sterillab
- Væskt rum
- Sluse
- NYT - Lounge med kaffemaskine
- Print/kopi/åbent arkiv
- NYT - Møderum

Rumdisponering

altid fyldt med mange mennesker, mobilt inventar og instrumenter – en sand myretue – tilsyneladende kaos, men i virkeligheden meget veldefineret og planlagte individuelle arbejdsgange, bare på alt for lidt plads. Til sammenligning foregik arbejdet mere roligt og ordentlig i et andet laboratorium, hvor ting var til fælles brug og derfor stod alt på bestemte pladser.

Hvert nedslags- og fokusområde blev behandlet og analyseret for at finde de rette tiltag og enten en indretningsmæssig eller bygningsmæssig løsning.

STEP 3: NEDSLAG

Optagelserne viste os endvidere, at husets centrale korridorareal fungerer som en flaskehals og opdeler organisationen i tre. Flowet gennem korridoren skete i højere fart end andre steder i bygningen. Kun et fåtal af medarbejderne gør ophold i korridoren, hvilket begrænser uformelle møder og videndeling. Mens de rum der kunne samle organisationen, var medarbejdernes opholdsrum, området omkring kopimaskinen og husets bibliotek. Disse rum blev opfattet som neutrale steder for medarbejdere at stå og udveksle information eller viden. Nogle medarbejdere benyttede sig af opholdsrummet, mens biblioteket blev fortrukket af andre – tydeligt efter rummenes nærhedsprincip – ud fra medarbejderens udgangspunkt.

Variation i de forskellige rumfunktioner betyder, at vi ikke bare kunne lave et overordnet løsningsforslag, der er tilpasset hele bygningen. Ved at fokusere på de enkelte rum separat, med en forståelse for bygnings rumstruktur og de organisatoriske ambitioner, kan NordGen's akutte problemer blive løst, samtidig med at de inddrages i udarbejdelse af det fremtidige byggeprogram.

STEP 4: FRA OBSERVATION TIL INDRETNING

På baggrund af analyser og den byggetekniske vurdering, udarbejdede vi to løsningsforslag. Det ene forslag er en langsigtet løsning, der tager udgangspunkt i at NordGen bliver i den nuværende bygning i Alnarp. Forslaget indeholder en gennemgribende ombygning af præmissen og blev prissat af V2C.

Det andet løsningsforslag er et kortsigtet løsningsforslag, der er udarbejdet med forventning om at NordGen indenfor nogle år flytter til andre og mere passende lokaler. Forslaget indeholder temaer, der udnytter de eksisterende rammer og er tilpasset organisationens aktuelle behov og adfærd.

I begge løsningsforslag behandler vi problematikken i det centrale korridorareal, pladsmanglen og forslag til at afstemme rummene / zoner efter funktion. Ved at etablere en ny indgang med loungeområde skabes rammerne for uformelle møder, videndeling og samtale.

Med de to forslag bliver de ca. 1000 kvadratmeter, som NordGen råder over, samtidig udnyttet mere effektivt. Det skaber mere plads til de reelle arbejdsopgaver, mens arbejdsflowet optimeres. Og med udgangspunkt i NordGen's visioner og strategier kan vi gennem indretning og interiør, bidrage til at forme NordGen's organisatoriske identitet.

Næste skridt er, at NordGen beslutter, hvilket forslag de vil gå med, mens vi i Space Pro og V2C arbejder videre med at undersøge, hvor organisationen evt. kan flytte hen på længere sigt.